

GREENPEACE

Η βιομηχανοποίηση της φαλινοθηρίας

Η παράδοση της φαλινοθηρίας ήταν πάντοτε ταυτισμένη με το ευγενές άθλημα του κυνηγιού, τον άντρα που πάλευε με την αγριεμένη θάλασσα ενάντια στα πανέξυπνα θηριώδη κήτη. Αλλά η ιστορία της φαλινοθηρίας κάθε άλλο παρά γοητευτική είναι, κάθε άλλο παρά αξίζει να αναπολούμε τους παλιούς καλούς καιρούς. Είναι η αιματηρή ιστορία καταδίωξης, απληστίας και ανοησίας που εκτυλίσσεται κάθε χρόνο στα παγωμένα νερά της Ανταρκτικής.

Η φαλινοθηρία αποτελεί πρακτική εκατοντάδων ή ακόμη και χιλιάδων χρόνων, όμως το ίδιο το μέγεθος και η ταχύτητα πολλών φαλαινών, όπως της γαλάζιας φάλαινας, τις έθετε εκτός κινδύνου. Το μοτίβο αυτό διατηρήθηκε ως τις αρχές του εικοστού αιώνα, όπου ο φόρος αίματος άρχισε να αυξάνει από εκατοντάδες σε δεκάδες χιλιάδες φάλαινες, ωθώντας πολλά είδη φαλαινών στο χείλος της εξαφάνισης σε διάστημα μικρότερο από 50 χρόνια.

Η αλματώδης πρόοδος στο χώρο της ναυπηγικής και η ανακάλυψη των (πυροβόλων) καμακιών το 1870, οδήγησαν στην κατασκευή πλωτών φαλινοθηρικών εργοστασίων. Κατασκευάστηκαν πλοία με τέτοια ταχύτητα, ακτίνα βολής και χωρητικότητα φορτίου που επέτρεπαν στους φαλινοθήρες να ταξιδεύουν από τη μία άκρη της του πλανήτη στην άλλη σε αναζήτηση της λείας τους: μια αναζήτηση που τους οδήγησε στην Ανταρκτική.

Ο πρώτος σταθμός φαλινοθηρίας δημιουργήθηκε στην Ανταρκτική το 1904, όπου αλιεύονταν μερικές εκατοντάδες φάλαινες. Δέκα χρόνια αργότερα, ο φόρος αίματος αυξήθηκε σε χιλιάδες φάλαινες, αντιστοιχώντας στο 40% των παγκόσμιων αλιευμάτων. Το 1925, έκαναν την εμφάνισή τους τα πλωτά εργοστάσια. Αυτές τις πρώτες επιδρομές διηύθυναν οι Βρετανοί και οι Νορβηγοί.

Εν τω μεταξύ, η φαλινοθηρία στα ανοιχτά των ακτών της Ιαπωνίας έκρουε τον κώδωνα του κινδύνου. Εκεί, για περισσότερα από τετρακόσια χρόνια μερικές μόνο παράκτιες κοινότητες σκότωναν 150 περίπου φάλαινες κάθε χρόνο χρησιμοποιώντας δίχτυα. Η τεχνολογική όμως πρόοδος που οδήγησε σε ανακαλύψεις όπως αυτή των εκρηκτικών καμακιών, έβαλε τέλος στην αλιεία με δίχτυα με αποτέλεσμα το 1907 να σκοτώνουν περισσότερες από 1.000 φάλαινες. Σε σύντομο διάστημα, οι ακτές της Ιαπωνίας στέρεψαν από φάλαινες, κάτι που έμελλε να γίνει συνηθισμένη εικόνα σε ολόκληρο τον πλανήτη. Πρώτες χάθηκαν οι μεγάλες φάλαινες. Το 1911 πιάστηκαν 243 γαλάζιες φάλαινες έξω από τις ιαπωνικές ακτές, ενώ το 1934 μπόρεσαν να εντοπιστούν και να θανατωθούν μόνο 21 φάλαινες.

Έως τα μέσα της δεκαετίας του '30, τα νερά της Ανταρκτικής είχαν γίνει διεθνές πεδίο σφαγής φαλαινών. Οι στόλοι που κατέφθαναν από τη Βρετανία, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αργεντινή, τη Δανία, την Ιαπωνία, τη Νορβηγία, την Ολλανδία, τη Ρωσία και τη Γερμανία οδήγησαν σε σύντομο διάστημα τους πληθυσμούς των φαλαινών της Ανταρκτικής σε δραματική μείωση. Μια δεκαετία αργότερα, οι φάλαινες αντιμετώπιζαν σοβαρό πρόβλημα και η

διεθνής κοινότητα δεν μπορούσε πια να κάνει τα στραβά μάτια σε αυτό το συνδυασμό απληστίας και ανοησίας.

Το 1946 δημιουργήθηκε ένα νέο πεδίο μάχης για την υπεράσπιση των φαλαινών. Ιδρύθηκε Διεθνής Επιτροπή Φαλινοθηρίας (IWC). Στον ιδρυτικό της χάρτη, η Διεθνής Επιτροπή Φαλινοθηρίας δήλωνε: «Η ιστορία της φαλινοθηρίας συνίσταται στην υπεραλίευση της μίας περιοχής μετά την άλλη και του ενός είδους φάλαινας μετά το άλλο σε τέτοιο βαθμό που είναι πλέον αναγκαίο να προστατευθούν όλα τα είδη φάλαινας από την περαιτέρω εκμετάλλευση».

Αλλά η δύναμη της βιομηχανίας ήταν τόσο μεγάλη, που η IWC δεν κατάφερε να σταματήσει την καταστροφή. Η πρώτη απόπειρα της IWC να καθιερώσει μια προστατευόμενη περιοχή για τις φάλαινες, η οποία ονομάζονταν απλώς «Καταφύγιο» και κάλυπτε το ένα τέταρτο του Νότιου Ωκεανού, κράτησε εννέα μόνο χρόνια. Η αιτία της αναστολής του ήταν ότι δεν υπήρχαν αρκετές φάλαινες για να καλύψουν τις ανάγκες των φαλινοθηρών στα γειτονικά νερά.

Το 1965, η Διεθνής Επιτροπή Φαλινοθηρίας απαγόρευσε το κυνήγι των γαλάζιων φαλαινών της Ανταρκτικής. Οι φαλινοθήρες απάντησαν με δύο τρόπους: από τη μία στράφηκαν σε μικρότερα είδη και από την άλλη αλίευαν παράνομα. Για παράδειγμα, ανάμεσα στο 1965 και το τέλος της δεκαετίας του '70, ο ρωσικός φαλινοθηρικός στόλος αλίευσε παράνομα στην Ανταρκτική περισσότερες από 90.000 φάλαινες συμπεριλαμβανομένων και προστατευόμενων ειδών.

Καθώς η λεηλασία των νερών της Ανταρκτικής συνεχιζόταν και τα αποθέματα μειώνονταν δραματικά, η IWC προχώρησε στην αύξηση των προστατευόμενων ειδών: Το 1975 ανακηρύχθηκαν αυστηρά προστατευόμενα είδη οι περοφάλαινες (fin whales) και το 1979 οι Αρκτοφάλαινες (sei whales). Η Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ολλανδία σταμάτησαν τη φαλινοθηρική τους δράση στην Ανταρκτική. Η Ρωσία και η Ιαπωνία στράφηκαν προς τα μικρότερα είδη μεγάλων φαλαινών, τις ρυγχοφάλαινες (minke whales).

Η Greenpeace έλαβε πρώτη φορά μέρος στην προσπάθεια για την προστασία των φαλαινών το 1975, προτάσσοντας ένα φουσκωτό σκάφος ανάμεσα στο καμάκι του ρωσικού φαλινοθηρικού Dalniy Vostok και μιας φάλαινας. Παρά τον κίνδυνο, ο κυνηγός στόχευσε και άνοιξε πυρ, με το καμάκι να περνά ξυστά από το φουσκωτό και να πετοχάινει τη φάλαινα. Οι εικόνες έκαναν το γύρο του κόσμου με την προσδοκία να βοηθήσουν στην κλιμάκωση της εναντίωσης κατά της φαλινοθηρίας.

Τα τελευταία 30 χρόνια, η Greenpeace ήρθε αντιμέτωπη με φαλινοθηρικούς στόλους από διάφορες χώρες, όπως Αυστραλία, Νορβηγία, Ρωσία, Ισπανία, Ισλανδία, Περού και Ιαπωνία. Μέσα στο διάστημα αυτό, οι ακτιβιστές έθεσαν επανειλημμένως τη ζωή τους σε κίνδυνο στην προσπάθειά τους να προστατέψουν τις φάλαινες από το καμάκι: Δέχθηκαν πυρά, τραυματίστηκαν, συλλήφθηκαν, φυλακίστηκαν. Η γενναιότητα και η επιμονή τους δεν ήταν άκαρπη, καθώς διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη θέσπιση του διεθνούς μορατόριουμ για την εμπορική φαλινοθηρία και την καθιέρωση του Καταφυγίου Φαλαινών του Νότιου Ωκεανού.

Έχοντας εξασφαλίζει την ενθουσιώδη υποστήριξη του κοινού, το 1985 η Greenpeace κατέθεσε στην IWC ένα εκατομμύριο υπογραφές έκκλησης για τερματισμό της φαινοθηρίας, ένα χρόνο πριν τεθεί σε ισχύ το διεθνές μορατόριουμ για τη φαινοθηρία. Το 1993, η Greenpeace κατέθεσε στην κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών δύο εκατομμύρια υπογραφές υπέρ της ανακήρυξης του Νότιου Ωκεανού ως Καταφύγιο Φαλαινών. Το 1994, η IWC ανακήρυξε το Νότιο Ωκεανό ως Καταφύγιο Φαλαινών.

Σε απάντηση του διεθνούς μορατόριουμ, η Ιαπωνία περιόρισε τα ετήσια αλιεύματά της στο Νότιο Ωκεανό στις 300 ρυγχοφάλαινες, υποστηρίζοντας ότι εξυπηρετούν επιστημονικούς σκοπούς, τηρώντας έτσι τυπικά τους κανόνες της IWC, αγνοώντας όμως προκλητικά το πνεύμα της απαγόρευσης. Στη διάρκεια της φετινής περιόδου φαινοθηρίας ο Ιαπωνικός στόλος σκοπεύει να σκοτώσει 935 ρυγχοφάλαινες, ενώ πρόκειται να επεκτείνει τη δράση του και σε μεγαλύτερα είδη –πτεροφάλαινες (finwhales) και μεγαπτεροφάλαινες (humpback whales) – μέσα στα επόμενα δύο χρόνια.

Δεδομένου του μεγέθους και της κλίμακας της προγραμματισμένης σφαγής, η Greenpeace θα επιστρέψει, για όγδοη φορά, στο Νότιο Ωκεανό για να υπερασπιστεί το Καταφύγιο, να προστατέψει τις φάλαινες και για άλλη μια φορά να απαιτήσει ένα τέλος στο ανελέητο κυνήγι των φαλαινών.

Greenpeace, Κλεισόβης 9, 106 77 Αθήνα, τηλ: 210 - 38 40 774 & 5, www.greenpeace.gr